

сього хлопця можна класти за взір. Така тут загальна гадка в тих кругах, де він обертає ся.

О. Григорій слухав і рад був з того, що так добре все складаєть ся.

— Отсе, кажеш чудовий, — каже по хвилі о. Григорій. Чому-ж він не посвятив себе педагогії, так сказати-б, фахово?

— А! Ти до того говориш, чого він пішов на права? Та ще мучить ся безплатним авскультантом?

— І справді, се мені незрозуміле.

— Я так думав, я йому вказував філософію, та він так розклав усе, що годі йому було відмовити рації.

— Се справді цікаво.

— Сказав мені, що найкраще знанє на сьвітї, то становище судії. Він хоче бути взірцевим судією, і я певний, що буде ним. Каже, що судія може нашому народови найбільше допомогти, бо його буде хоронити від того лиха, якого мужик зазнає в судї і через суд.

— Але він певне не числить ся з тим, кілько то тепер треба ждати на адютум...

— Власне, обчислив ся, на те був приготований, та тут знов показав свою характерність. Що, каже, здобуває ся легко, се має малу вартість. Воно не в силі загартувати характеру, побудити енергію, виробити сильну волю...

— Чудна філософія!- А не думає він про те, що голод зломить найсильнішу волю...?

— То-ж бо то й є, що хто не почуває в собі сильної волї, нехай не йде на таку бистру воду, бо справді потоне, стане безхарактерною людиною. Та мій Копач не з тих. От бачиш, уже служить чотири роки безплатно, зложив гарно судейський іспит, одягає ся як панич, удержує стареньку маму і не має крайцаря довгу.

— Як бачу, то він Павле твої гордощі.

— Або не варт? Слухай!- Се селянська дитина. Знаю його від першої кляси, коли ходив до школи в полотнянці і татових чоботях, а до чого довів? Та ще й друга дуже важна річ, радше-б сказати, характеристична поява. Коли дивлюсь на наших руських хлопців, хоч би й попівських синів, не бачу у них ніякої самостійности. Вони всі виглядають, наче-б плакали за мамунцею, що не можна держати ся фартушини.